

«Астана медицина университеті» КеАҚ

Білім беру бағдарламасы «7R01151 -Аллергология және
иммунология (балалар)»

ББ-АстМУ-25
9 беттің 1 беті

БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ
«7R01151-Аллергология және иммунология (балалар)»

	«Астана медицина университеті» КеАҚ	ББ-АстМУ-25 9 беттің 2 беті
	Білім беру бағдарламасы «7R09151 -Аллергология және иммунология (балалар)»	

1. Білім беру бағдарламасының паспорты

Білім саласы	7 R09 Денсаулық сақтау (медицина)
Дайындық бағыты	7 R091 Денсаулық сақтау
Білім беру бағдарламаларының тобы	7R01 Аллергология және иммунология (балалар)
Білім беру бағдарламасы	7R09154 Аллергология және иммунология (балалар)
Білім беру бағдарламасының мақсаты	Аллергиялық аурулары және(немесе) иммун тапшылығы жағдайлары бар балаларды диагностикалау, емдеу, алдын алу және медициналық оңалту бойынша білікті мамандарды даярлау.
Білім беру бағдарламасының түрі	Жаңа БББ
Ұлттық біліктілік шеңбері бойынша деңгей	7
Салалық біліктілік шеңбері бойынша біліктілік деңгейі	7
Білім беру бағдарламасының айрықша ерекшеліктері	"Денсаулық сақтау саласындағы мамандықтар мен мамандықтар номенклатурасын, денсаулық сақтау қызметкерлері лауазымдарының номенклатурасы мен біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 21 желтоқсандағы No ҚР ДСМ-305/2020 бұйрығы(Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 21856 болып тіркелген)
Берілетін дәреже	Резидент
Оқыту мерзімі	2 жыл
Жоғары білім бейіні	Жоғары медициналық білім
Білім беру бағдарламасының миссиясы	Үздіксіз даму және білім, тәжірибе және ғылымның үштұғырлылығы қағидаттарына негізделген кәсіби құзыреттілігі жоғары, жоғары мамандандырылған, бәсекеге қабілетті аллергологтар мен иммунологтарды дайындау.
Білім беру бағдарламасының аккредиттеуі және сертификациясы	-
Білім беру бағдарламасын меңгергісі келетін адамдардың алдыңғы білім деңгейіне қойылатын талаптар	Негізгі медициналық білім, жоғары медициналық білім, интернатура
Түлектің біліктілік сипаттамасы	
Маман лауазымдарының тізбесі	Аллерголог-иммунолог балалар дәрігері
Кәсіби қызмет саласы	Денсаулық сақтау саласындағы белгіленген талаптар мен стандарттарға сәйкес жоғары білікті медициналық көмек көрсетуді қамтамасыз ету арқылы азаматтардың денсаулығын сақтау: аллергиялогия және иммунология.
Кәсіби қызмет функциясы	Денсаулық сақтау саласындағы белгіленген талаптар мен стандарттарға сәйкес жоғары білікті медициналық көмек көрсетуді қамтамасыз ету арқылы азаматтардың денсаулығын сақтау.
Кәсіби қызмет түрлері	0 жастан 15 жасқа дейінгі, 15 жастан 18 жасқа дейінгі жеке тұлғалар (пациенттер) (бұдан әрі – жасөспірімдер); халық;

	«Астана медицина университеті» КеАҚ	ББ-АстМУ-25 9 беттің 3 беті
	Білім беру бағдарламасы «7R09151 -Аллергология және иммунология (балалар)»	

2. Бітірушінің құзыреті және оқытудың нәтижесі

2.1 Білім беру бағдарламасының құзыреті және оқыту нәтижелері

№	Құзыреттіліктер	№ К
1	Әлеуметтік және этикалық дағдылар	1.1 іскерлік этика стандарттары, этикалық және құқықтық мінез-құлық стандарттары
		1.2 Қазақстан Республикасы заңнамасының негіздері, әлеуметтік ғылымдар және денсаулық сақтау жүйесін ұйымдастыру
		1.3 денсаулық сақтау қызметтерін көрсетудегі мәдени, әлеуметтік және мінез-құлық факторларының рөлі
2	Өзін-өзі оқыту және жүйелік ойлау	1.1 іскерлік этика стандарттары, этикалық және құқықтық мінез-құлық стандарттары
		1.2 Қазақстан Республикасы заңнамасының негіздері, әлеуметтік ғылымдар және денсаулық сақтау жүйесін ұйымдастыру
		1.3 денсаулық сақтау қызметтерін көрсетудегі мәдени, әлеуметтік және мінез-құлық факторларының рөлі
3	АКТ құзыреттері	3.1 өмірдің әртүрлі салаларында ақпараттық технологияларды пайдалану
		3.2 Интернетте өз бетінше жұмыс істеуге арналған білім мен дағдылар
		3.3 КМИС-те жұмыс істейді
4	Тілдерді білу	4.1 жазбаша және ауызша сөйлесу үшін шет тілдерінің бірін білу
		4.2 әртүрлі көздерден алынған ақпаратты талдау
5	Топтық жұмыс дағдылары	5.1 топтық жұмыстың қажеттілігін түсіну және басқалармен ынтымақтастықта жұмыс істеу қабілеті (командаға бағдарлану)
		5.2 тыңдау дағдылары – ауызша сөйлесуден алынған ақпаратты қабылдау, қабылдау және пайдалану қабілеті
		5.3 ұйымдық адалдық және іскерлік бағдар
6	Қарым-қатынас дағдылары	6.1 қарсы тарапты біржақтылықсыз тыңдай білу, басқа адамдардың көзқарасын құрметтеу және әртүрлі көзқарастар мен пікірлерді білдіруге көмектесу
		6.2 науқастармен мен қарым-қатынастың қалыпты деңгейінде байланыс орнату, науқастармен, олардың отбасыларымен және достарымен серіктестік орнату және қолдау мүмкіндігі
№	Кәсіби құзыреттіліктер	№ К
1	Аллергиялық ауруларды және имунтапшылығы жағдайын анықтау үшін педиатриялық науқастарды тексеруді жүргізу	1.1. «Аллергология және иммунология (педиатрия)» мамандығы бойынша медициналық қызмет аясында науқасты бастапқы тексеруді жүргізу.
		1.2. Педиатриялық науқастардың аллергиялық және иммунологиялық тарихын жинау және талдау.
		1.3. Балалардағы аллергиялық аурулардың ағымының клиникалық және физиологиялық ерекшеліктерін анықтау.
		1.4. «Аллергология және иммунология (педиатрия)» мамандығы бойынша медициналық қызмет көрсету

	«Астана медицина университеті» КеАҚ	ББ-АстМУ-25 9 беттің 4 беті
	Білім беру бағдарламасы «7R09151 -Аллергология және иммунология (балалар)»	

		аясында науқасқа диагностикалық (зертханалық, аспаптық, иммунологиялық) зерттеулерді тағайындауды негіздеу. 1.5. «Аллергология және иммунология (педиатрия)» мамандығы бойынша медициналық қызмет көрсету аясында науқастың клиникалық көрінісі мен жасын ескере отырып, диагностикалық зерттеулердің нәтижелерін интерпретациялау.
2	Аллергиялық аурулар мен иммунтапшылығы жағдайларының диагностикасы	2.1. «Аллергология және иммунология (педиатрия)» мамандығы бойынша медициналық қызмет көрсету шеңберінде аурулардың және оған байланысты денсаулық проблемаларының халықаралық статистикалық жіктемесіне, 10-шы қайта қарауға (бұдан әрі – МКД) сәйкес диагнозды тұжырымдау. 2.2. Балалардағы аллергиялық аурулар мен иммунопатологиялық жағдайлардың диагностикасын және дифференциалды диагностикасын жүргізу. 2.3. Аллергиялық аурулардың және иммунтапшылығы жағдайының асқынуларын анықтау және асқынулардың алдын алу.
3	Алғашқы медициналық-санитарлық көмек көрсету, «Ересектер мен балаларға арналған аллергиялогия және иммунология» мамандығы бойынша емдеуді тағайындау, оның тиімділігі мен қауіпсіздігін бақылау	3.1. Халықаралық клиникалық нұсқауларға (GINA, GOLD, ARIA және т.б.) сәйкес құрастырылған аллергиялық ауруларды диагностикалау және емдеу бойынша клиникалық хаттамаға сәйкес медициналық қызмет аясында аллергиялық аурулары және иммун тапшылығы жағдайлары бар педиатриялық науқастарды амбулаторлық емдеуді жүргізу. 3.2. «Аллергология және иммунология (педиатрия)» мамандығы бойынша аурудың дамуын бақылау, терапияның тиімділік критерийлерін анықтау және клиникалық стандарттар шеңберінде емдеуді түзету. 3.3. Аурухана, емхана, аллергиялық кабинеттер, иммунологиялық зертханалар арасындағы сабақтастық қағидасы негізінде аллергиялық аурулары және иммун тапшылығы жағдайы бар педиатриялық науқастарды амбулаторлық бақылауды жүргізу. 3.4. Аллергиялық аурулары және иммунтапшылығы жағдайы бар балаларды шұғыл және жоспарлы госпитализациялауға көрсеткіштерді анықтау. 3.5. Аллергиялық аурулары бар педиатриялық науқастарда жою шараларын жүргізіңіз және АСИТ жоспарлаңыз.
4	Өмірге қауіп төндіретін жағдайларда аллергиялық аурулары бар және иммун тапшылығы бар пациенттерге шұғыл медициналық көмек көрсету.	4.1. Аллергиялық аурулары бар науқастардың төтенше жағдайларын диагностикалау. 4.2. Жедел аллергиялық жағдайларда жедел мамандандырылған медициналық көмек көрсету, реанимация бөліміне жолдау дағдылары болуы: 1) бронх демікпесі; 2) астматикалық статус; 3) анафилактикалық шок; 4) Квинке ісінуі; 5) ангионевротикалық ісіну; 6) Есекжем (ауыр жағда); 7) Дәрілік аллергия;

	«Астана медицина университеті» КеАҚ	ББ-АстМУ-25 9 беттің 5 беті
	Білім беру бағдарламасы «7R09151 -Аллергология және иммунология (балалар)»	

		8) Жедел токсикалық-аллергиялық реакциялар (буллезді дерматит, эритема мультиформасы, Стивенс-Джонсон синдромы, Лайелл синдромы); 9) тағамдық аллергия, сарысу ауруы және т.б. 10) Ми қан айналымының жедел бұзылыстары; 11) Жедел бүйрек жеткіліксіздігі; 12) Бауыр жеткіліксіздігі; 13) бүйрек үсті безінің жедел жеткіліксіздігі; 14) гипертониялық криз; 15) жедел тамыр жеткіліксіздігі, шок, коллапс, естен тану; 16) сол жақ қарыншаның және оң жақ қарыншаның жедел жеткіліксіздігі, өкпе ісінуі; 17) жедел жүрек аритмиясы және өткізгіштігінің бұзылуы; 18) жедел тыныс жетіспеушілігі, асфиксия; 19) басқа органдардың артерияларының өкпе эмболиясы және тромбоз-эмболиясы; 20) абдоминальды синдром; 21) қан кету; 22) мас болу; 23) жүрек тоқтауы; 24) кома (диабеттік, гипогликемиялық, гиперосмолярлық); 25) ауырсыну және геморрагиялық шок, токсикалық шок; 26) психикалық бұзылулар.
5	Аллергиялық аурулары және иммунтапшылығы жағдайлары бар науқастарды оңалту және медициналық тексеру	5.1. Аллергиялық аурулары және иммун тапшылығы жағдайы бар науқастарды медициналық тексеруден өткізу. 5.2. Аллергиялық аурулары және иммун тапшылығы жағдайы бар науқастардың денсаулық жағдайына динамикалық мониторинг жүргізу және осы мониторинг нәтижелері бойынша қажетті медициналық көмек көрсету. 5.3. Динамикалық бақылау нәтижелері бойынша аллергиялық аурулары және иммунтапшылығы жағдайы бар науқастарды емдеу жоспарына түзетулер енгізу. 5.4. Аллергиялық аурулары және иммунопатологиялық жағдайы бар педиатриялық науқастарға бастапқы оңалту қызметтерін көрсету. 5.5. Науқастарға және (немесе олардың заңды өкілдеріне) «Аллергология және иммунология (педиатрия)» мамандығының шеңберінде аурудың дамуының ықтимал баламалы нұсқалары, емдеу әдісін таңдау және басқа мәселелер бойынша кеңестік қызмет көрсету.
6	Мақсатты және профилактикалық медициналық тексеріп-қараулар (скринингтер) өткізу	6.1. Аллергиялық жағдайы бар науқастарды медициналық тексерудің мақсатты және профилактикалық бағдарламаларына қатысу, оның ішінде тексеру кестелерін әзірлеу және пациенттердің мақсатты топтарын таңдау. 6.2. Аллергиялық жағдайы бар науқастарды медициналық тексерудің мақсатты және профилактикалық бағдарламаларына қатысу, оның ішінде тексеру кестелерін әзірлеу және науқастардың мақсатты топтарын таңдау. 6.3. Науқастарды аллергиялық жағдайларды емдеу әдістері туралы ақпаратпен қамтамасыз ету және оларға аллергиялық реакциялардың алдын алу жолдарын үйрету. 6.4. Демікпе мектебінің бағдарламалары бойынша тренинг

	«Астана медицина университеті» КеАҚ	ББ-АстМУ-25 9 беттің 6 беті
	Білім беру бағдарламасы «7R09151 -Аллергология және иммунология (балалар)»	

		өткізу.
7	Инфекцияның алдын алуға және инфекциялық бақылауға бағытталған профилактикалық іс-шараларды жүргізу.	7.1. Денсаулық сақтаумен байланысты инфекциялардың (хирургиялық жарақаттар, катетермен байланысты қан ағыны инфекциялары, катетермен байланысты несеп шығару жолдарының инфекциялары, төменгі тыныс жолдарының инфекциялары, қан арқылы берілетін инфекциялар) (В және С гепатиті, АҚТҚ). алдын алуға бағытталған іс-шараларды ұйымдастыруға және жүзеге асыруға қатысу. 7.2. Инфекциялардың алдын алу және инфекцияны бақылау, микробқа қарсы тұрақтылықтың дамуын болдырмау жөніндегі іс-шараларға қатысу.
8	Аурулардың алдын алуға, салауатты өмір салтын қалыптастыруға, денсаулықты сақтауға және нығайтуға бағытталған тәрбиелік, оқыту және насихаттау жұмыстарын ұйымдастыру және өткізу.	8.1. Өмірдің әртүрлі салаларында қауіпсіздік пен гигиенаны қамтамасыз ету бойынша санитарлық талаптар, ережелер мен ұсыныстар туралы: тамақ, су, санитария, тұрғын үй, жеке бас гигиенасы, сондай-ақ антибиотиктерді тиісті көрсетілімдерсіз қолданумен байланысты қауіптер туралы ақпараттандыру. 8.2. Науқастарды және олардың заңды өкілдерін ұлттық және халықаралық хаттамалар мен ұсыныстарға сәйкес вакциналар, олардың маңыздылығы, пайдасы және ықтимал қауіптері туралы ақпаратпен қамтамасыз ету. 8.3. Тұрақты медициналық тексерулер мен скринингтік бағдарламалар туралы ақпарат беру. 8.4. Денсаулықты сақтау және нығайту, санитарлық-гигиеналық мәдениетті арттыру мақсатында санитарлық-гигиеналық дағдыларды үйрету: гигиена мен қауіпсіздікті сақтау, оның ішінде стандартты тамақ өнімдерінің қауіпсіздігі және инфекциялардың алдын алу (қол гигиенасы, жөтел этикеті, жеке қорғаныс құралдары, қауіпсіз инъекция әдістері, қалдықтарды басқару, дезинфекция және зарарсыздандыру). 8.5. Салауатты өмір салтын, ұтымды және салауатты тамақтануды, дене шынықтырумен айналысудың маңыздылығын, зиянды әдеттерден бас тартуды, психологиялық салауаттылықты сақтауды насихаттау бойынша іс-шараларды ұйымдастыру және өткізу.
9	Науқаспен, оның туыстарымен немесе заңды өкілдерімен өзара әрекеттесу	9.1. Науқасқа немесе оның заңды өкіліне аурудың барысы, емі және болжамы, оның ішінде жағымсыз жаңалықтарды жеткізу туралы кеңес беру. 9.2. Науқасқа және/немесе оның заңды өкілдеріне ұсынылған диагностикалық әдіс түрі, емдеу, ықтимал асқынулар туралы хабардар ету және ақпараттандырылған келісімін алу. 9.3. Науқасты немесе оның заңды өкілін олардың қалауларын, құндылықтарын және ақпарат деңгейін ескере отырып, шешім қабылдау процесіне тарту. 9.4. Науқас немесе оның заңды өкілі негізделген шешім қабылдауы үшін ақпараттың анық және қолжетімді болуын қамтамасыз ететін шаралар мен технологияларды түсіндіру. 9.5. Емдеу тиімділігін және науқас пен дәрігердің

	«Астана медицина университеті» КеАҚ	ББ-АстМУ-25 9 беттің 7 беті
	Білім беру бағдарламасы «7R09151 -Аллергология және иммунология (балалар)»	

		ынтымақтастығын жақсарту үшін науқастарға эмпатия және қолдау көрсету.
10	Басқа мамандармен және денсаулық сақтау қызметтерімен диагностика, емдеу, оңалту, инфекциялардың таралуын болдырмауға кешенді көзқарасты қамтамасыз ету және салауатты өмір салтын насихаттау мәселелері бойынша ынтымақтастық.	10.1. Медициналық ұйымның мамандандырылған бөлімшелерінің дәрігерлеріне педиатриялық науқастарға аллергиялық және иммунологиялық көмек көрсету мәселелері бойынша кеңестер беру.
		10.2. Науқастарға толық медициналық көмек көрсету үшін басқа мамандармен және денсаулық сақтау қызметтерімен командада жұмыс жасау.
		10.3. Күтімнің үздіксіздігін және қажет болған жағдайда уақтылы араласуды қамтамасыз ету үшін ақпаратты басқа медицина мамандарымен және қызметтермен бөлісу.
		10.4. Көп бейінді топтардың жұмысына, кеңестерге және клиникалық қарауларға қатысу.
		10.5. Жұқпалы аурулардың таралуын болдырмау, вакцинациялау және төтенше жағдайларға ден қою үшін қоғамдық ұйымдармен және денсаулық сақтау қызметтерімен бірлесіп жұмыс жасау.
		10.6. Одан әрі диагностика және емдеу үшін науқастарды мамандарға немесе мамандандырылған денсаулық сақтау қызметтеріне жіберу.
11	Медициналық тәжірибеде іс қағаздарын жүргізу және құжаттау	11.1. Медициналық құжаттаманы уәкілетті орган белгілеген нысандарда, түрлерде, көлемде, тәртіпте және мерзімдерде дайындау.
		11.2. Медициналық құжаттарды талаптарға сәйкес ұйымдастыру және сақтау.
		11.3. Жеке деректерді қорғауға және медициналық ақпараттың қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысты ережелер мен ережелерді сақтай отырып, медициналық ақпаратты құпия түрде өңдеу.
		11.4. Кәсіби қызметте денсаулық сақтау саласындағы ақпараттық жүйелерді пайдалану.
12	Ғылыми-зерттеу және ғылыми жобаларға қатысу, сонымен қатар кәсіби дамуға ұмтылу	12.1. Зерттеу сұрақтарын құрастыру, гипотеза жасау, деректерді жинау және талдау, статистикалық талдау жүргізу және зерттеу нәтижелерінен қорытынды жасау.
		12.2. Әділдік, ақпараттандырылған келісім, құпиялылық және зерттеуге қатысатын науқастардың құқықтары мен әл-ауқатын қорғау принциптерін қолдау.
		12.3. Әдебиеттерді іздеу және талдау, зерттеу деректеріне сыни баға беру.
		12.4. Зерттеу жоспары мен дизайнын, әдістемені таңдауды, қосу және алып тастау критерийлерін анықтауды, хаттаманы әзірлеуді және деректерді жинау дизайнын қамтитын зерттеуді жобалау дағдыларына ие болу.
		12.5. Зерттеу нәтижелерін жазу және ғылыми журналдарда мақалалар жариялау, кәсіби оқу іс-шараларына қатысу: конференциялар, семинарлар, вебинарлар.
		12.6. Жеке дағдыларды дамыту: көшбасшылық, топтық жұмыс, эмпатия және бейімделу, мақсаттарға жету үшін бастама және жауапкершілік, уақыт пен стрессті басқару дағдыларын дамыту.

	«Астана медицина университеті» КеАҚ	ББ-АстМУ-25 9 беттің 8 беті
	Білім беру бағдарламасы «7R09151 -Аллергология және иммунология (балалар)»	

2.2 Оқытудың нәтижесі

№	Код	Оқыту нәтижелері	Сәйкес еңбек функциялары
1	ОН1	Аллергиялық аурулары және иммун тапшылығы жағдайлары бар балаларға клиникалық тексеру жүргізу, зертханалық және аспаптық зерттеулерді тағайындау және олардың нәтижелерін интерпретациялау, дифференциалды диагностика жүргізу, қолданыстағы клиникалық ұсынымдар мен дәлелді медицина қағидаттарына сәйкес клиникалық диагнозды тұжырымдау.	Пациенттердегі (балалар) аллергиялық аурулардың және иммун тапшылығы жағдайларының диагностикасы.
2	ОН2	Аллергиялық аурулары және иммун тапшылығы жағдайлары бар балаларды емдеудің, медициналық оңалтудың және диспансерлік бақылаудың жеке жоспарын әзірлеу және іске асыру, медициналық көмектің барлық кезеңдерінде сабақтастықты қамтамасыз ету.	Барлық кезеңдерде сабақтастықты сақтай отырып, пациенттердегі (балалар) аллергиялық аурулар мен иммун тапшылығы жағдайларын емдеу.
3	ОН3	Уақытша еңбекке жарамсыздыққа сараптама жүргізу, жоғары технологиялық медициналық көмекке, ауруханаға жатқызуға, медициналық-әлеуметтік сараптамаға медициналық көрсетілімдерді айқындау және кәсіби құзыреті шегінде медициналық қорытындыларды ресімдеу.	Аллергиялық аурулары және иммун тапшылығы жағдайлары бар пациенттерге қатысты медициналық сараптамалар жүргізу
4	ОН4	Аллергиялық аурулардың, иммун тапшылығы жағдайларының және олардың асқынуларының алдын алуға бағытталған профилактикалық іс-шараларды, иммунопрофилактиканы, диспансерлік бақылауды, балалармен және олардың заңды өкілдерімен санитариялық-ағарту жұмыстарын ұйымдастыру және жүргізу.	Халық арасында аллергиялық аурулар мен иммун тапшылығы жағдайлары мен олардың асқынуларының алдын алуға бағытталған іс-шаралардың тиімділігін ұйымдастыру, жүргізу және бақылау
5	ОН5	Медициналық құжаттаманы жүргізу, клиникалық ақпараттық жүйелерді пайдалану, медициналық-статистикалық көрсеткіштерді талдау және нормативтік талаптарға сәйкес медициналық көмектің сапасы мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету.	Медициналық құжаттаманы, медициналық-статистикалық ақпаратты басқаруға қатысу.
6	ОН6	Өртүрлі жас топтарындағы балалармен, олардың заңды өкілдерімен және мультидисциплинарлық топ мүшелерімен тиімді өзара іс-қимыл жасау, клиникалық шешімдер қабылдау кезінде медициналық этика, деонтология және пациентке бағдарланған тәсіл	Үздіксіз кәсіби даму.

	«Астана медицина университеті» КеАҚ	ББ-АстМУ-25 9 беттің 9 беті
	Білім беру бағдарламасы «7R09151 -Аллергология және иммунология (балалар)»	

		қағидаттарын сақтау.	
7	ОН7	Өзінің кәсіби қызметінің сапасын бағалау, заманауи клиникалық ұсынымдар мен ғылыми деректерді сыни тұрғыдан талдау, дәлелді медицина жетістіктерін клиникалық тәжірибеге енгізу және үздіксіз кәсіби дамуды жүзеге асыру.	Үздіксіз кәсіби даму.
8	ОН8	Балалар аллергиялогиясы мен иммунологиясы саласында ғылыми зерттеулер мен жобаларды жоспарлау және орындау, биостатистика мен дәлелді медицина әдістерін қолдану, зерттеу нәтижелерін интерпретациялау және оларды кәсіби қауымдастыққа ұсыну.	Үздіксіз кәсіби даму.